

Undoubtedly, the COVID-19 pandemic has become a catalyst for rethinking existing teaching and learning models. New educational models should promote meaningful e-learning, as well as the development of new pedagogical models and learning strategies that combine collaboration, reflection, thematic / business games, or other modeling of learning tasks in a physical or digital learning space.

The main essence of innovative methods in teaching special economic disciplines in maritime institutions of higher education, on the example of the Kherson State Maritime Academy, is to organize the educational process in the form of dialogue. This will help the AHE to learn to express their opinions, analyze problem situations and find effective ways to solve them. Such methods allow to increase the level of education, develop AHE, form skills and abilities that will be used by them in further professional activity.

In classes using this method, various situational tasks and production situations are used, which are directly encountered at the enterprises of the maritime industry. For example, in the course "Economic Theory and Economics of the Maritime Industry", for the Kherson State Maritime Academy (KSMA) degree of higher education "Bachelor", field of knowledge 27 "Transport", specialty 271 "River and Maritime Transport", educational and professional program / specialization "Navigation and handling of ships" cases are used with the following topics: resources of the shipping companies and the efficiency of their use (working capital); human capital of the maritime industry; remuneration and incentives in the maritime sector; costs of maritime industry; efficiency of ship operation etc.

Key words: distance education, innovative information technologies, institutions of higher maritime education, applicants of higher education, distance forms of learning, educational process.

Дата надходження статті: 19.10 2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Кузьменко Н. М.

УДК 378.046-021.68:37.017:331.101

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi50.306>

Гаврилюк Г. М.;

orcid.org/0000-0003-1543-3135

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

У статті проаналізовано джерельну базу з питань розвитку післядипломної педагогічної освіти в Україні. Розглянуто основні напрями підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а саме: курсова підготовка, міжкурсова підготовка, самоосвітня діяльність. Узагальнено форми їх реалізації у післядипломній освіті.

Серед основних форм курсової підготовки виділено навчальні заняття, самостійну роботу, практичну підготовку, контрольні заходи.

Установлено, що в міжкурсовий період підвищення кваліфікації і науково-методичний супровід педагогічних працівників здійснюється на основі проведення комплексу взаємопов'язаних андрагогічних заходів та передбачає такі форми діяльності: участь учителів у педагогічних конференціях, семінарах, тренінгах, майстер-класах різних рівнів і напрямів діяльності; вивчення та впровадження у власну професійну діяльність передового педагогічного досвіду; продуктивне використання методичного дня; отримання різних видів консультування.

Узагальнено, що самоосвітня діяльність педагогічних працівників може відбуватись як в індивідуальному, так і в груповому режимі спілкування за допомогою різних засобів, зокрема інформаційно-комунікаційних.

Зроблено висновки про те, що набуття педагогами відповідного досвіду залежить від успішної реалізації всіх напрямів їхньої підготовки у післядипломній освіті (курсowa й міжкурсowa підготовки, самоосвітня діяльність). Саме вони є невід'ємною складовою професійного розвитку педагогів, акумулюють раніше набуті компетентності та розширюють досвід, що, у свою чергу, є рушійними важелями багатьох глобалізаційних новоутворень нашого суспільства.

Констатовано, що перспективним для подальших наукових досліджень є пошук нових напрямів і форм підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта, підготовка вчителів, курсова підготовка, міжкурсowa підготовка, самоосвітня діяльність педагогів.

Постановка проблеми. Глобалізаційні новоутворення сучасного світу акумулюють стрімкий розвиток техніко-технологічних знань, активізуючи потребу у фахівцях, які здатні до швидкого й конструктивного вирішення низки теоретичних й практичних завдань виробничого характеру. Відтак освіта, створюючи підґрунтя розвитку сучасного інформаційно-індустріального суспільства, повинна спрямовувати діяльність шкіл відповідно до існуючих поступів й тенденцій сьогочасної життєдіяльності.

Покрокове введення у загальну середню освіту Державного стандарту Нової української школи (2020 р.) сприяє зазначеному. Серед змістових маркерів вказаного документу слід виділити визначення вимог до результатів навчання учнів, їх навантаження за освітніми галузями, структуру базової середньої освіти та її зміст. Чинний документ надає значну академічну свободу вчителю. Вона відбивається у використанні ним інноваційних та авторських технік, форм, методів і прийомів роботи. Але найсуттєвіше – у самостійному обранні модельних програм, розробці на їх основі робочих навчальних програм. Та як альтернатива – створення власних програм за певними напрямками. Тому зрозумілим є те, що така педагогічна незалежність загострює потребу її ефективного впровадження й у питаннях підготовки вчителів у післядипломній освіті до організації відповідної діяльності.

Аналіз досліджень. Актуальність теми дослідження, її значущість та практика впровадження дозволили сфокусувати коло наукових інтересів на питаннях організації післядипломної освіти у вітчизняному педагогічному просторі. Вивчення нормативно-законодавчої бази, творчого доробку сучасних учених та прогресивних педагогічних практик [1; 2; 4; 8–10] дозволяє констатувати актуалізацію питань професійної підготовки педагогічних кадрів на державному рівні.

У базових нормативних документах, серед яких виділимо Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту», визначено післядипломну освіту як складову освіти, що набувається впродовж усього життя. Її реалізація відбиває права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання, спираючись на особистісні потреби, пріоритети суспільного розвитку, а також ураховує економічні поступи країни. У фокусі післядипломної освіти – накопичення в особистості нових й удосконалення раніше набутих компетентностей та розширення існуючого досвіду [8; 9].

Саме тому «Концепція розвитку післядипломної освіти України», базуючись на низці основоположних нормативно-правових документів з питань розвитку освіти і науки України [2], детермінує цілепокладання, основні вектори організації й розвитку

вітчизняної післядипломної освіти у відповідності до законодавчого, інформаційно-технологічного, управлінського та ін. аспектів її реалізації у педагогічній сфері.

Питання розвитку післядипломної освіти нашого суспільства активізували наукові пошуки навколо вивчення відповідної джерельної бази. Це, у свою чергу, сприяло отриманню нами розмежовано-узагальнюючих висновків щодо певних аспектів організації післядипломної освіти вчителів у творчому доробку вчених.

У працях С. Крисюка виділено опис процесів, що дозволяють розуміти становлення й поетапність розвитку професійної діяльності педагогічних кадрів в умовах післядипломної освіти [4]. Теоретико-методичним аспектам реалізації післядипломної педагогічної освіти присвячено дослідження А. Кузьмінського [5]. Спрямованість на визначення й детальне обґрунтування теоретичних аспектів функціонування системи післядипломної освіти, її основні принципи тощо містяться в науковому доробку Н. Протасової [10].

Формування освітнього середовища як цілісного простору післядипломної освіти описано В. Шарко. Погляди вченої дозволяють розуміти післядипломну освіту педагогічних працівників цілісною частиною неперервної освіти [11].

Праці сучасних дослідників І. Жорової [1] та А. Зубка [2] присвячені узагальненню теоретико-методологічних аспектів організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників, етапам їх професійного розвитку в системі післядипломної освіти.

У науковому доробку І. Мисик післядипломну освіту педагогічних працівників визначено як значущу складову їх неперервної професійної підготовки. Така підготовка, у свою чергу, повинна слугувати драйвером педагогічної майстерності вчителя впродовж усього життя. Серед принципів, що є важливими в реалізації вказаного, у цих дослідженнях виділено неперервність професійного розвитку, його системність і фундаментальність, а також індивідуалізацію процесу навчання, його гуманізацію та спрямованість на продуктивність визначених освітніх запитів [6].

Опрацювання та ґрунтовний аналіз доробків вищезгаданих учених дозволив узагальнити й інші актуальні для нашого дослідження наукові надбання.

На думку А. Кузьмінського, сутність післядипломної освіти акумулює потребу в удосконаленні набутої педагогічної освіти особистості; розширенні її компетентнісного досвіду у відповідній (актуальній) сфері її професійної підготовки. Реалізувати вказане, на думку вченого, можливо через широкоформатне поглиблення та оновлення відповідних компетенцій професійно-педагогічного напрямку [5].

У працях Н. Протасової питання післядипломної освіти висвітлено не лише у вітчизняному вимірі відповідних вимог. Вчена вбачає глибинний зміст організації відповідної освітньої діяльності в розвиненні духовного потенціалу особистості, її педагогічної творчості. Саме це дозволить підвищити наявний рівень кваліфікації педагогічних працівників до світових стандартів та у відповідності до вимог часу й тих новоутворень, що відбуваються у життєдіяльності сьогочасного суспільства [10, с. 12].

В. Шарко вважає післядипломну освіту як таку, що відіграє значущу роль у становленні особистості, де саморозвиток та самоактуалізація є невід'ємними складниками життєтворчості. Разом із тим, на думку вченої, «підвищення кваліфікації, будучи важливою ланкою післядипломної освіти фахівців, стимулює їх професійне зростання, створює умови для актуалізації творчого потенціалу, забезпечує соціальний захист особистості шляхом підвищення її конкурентоспроможності на ринку праці» [11, с. 292].

У працях І. Жорової післядипломну освіту визначено «середовищем розвитку професіоналізму педагога, у якому відбувається неперервний комплексний розвиток його особистості» [1, с. 13].

Проведений аналіз актуальних досліджень учених з питань організації післядипломної освіти вчителів, а також існуючі тенденції життєдіяльності нашого суспільства акумулювали потребу змістовного оновлення системи післядипломної освіти в питаннях підвищення кваліфікації педагогічних працівників як однієї з найвагоміших її складників.

Мета статті – проаналізувати основні напрями та форми підвищення кваліфікації педагогічних працівників у післядипломній освіті.

Виклад основного матеріалу. Невпинні реформуєтворювальні процеси вітчизняної системи освіти зумовлюють потребу в педагогах нової генерації. Серед їхніх загальних рис доцільно виділити конкурентоспроможність, мобільність, готовність до безперервної освіти, високі показники емоційного та соціального інтелекту, медіаграмотність й ін. Набуття відповідного досвіду педагогів у вказаних питаннях спирається на розмежовані напрями їх професійної підготовки в системі післядипломної освіти. Серед основних виділимо такі: курсова підготовка, міжкурсова підготовка, самоосвітня діяльність.

Аналіз практики їх організації дозволив ширше розуміти сутність відповідної підготовки, у тому числі й форм її організації. На думку І. Жорової, «курсowa підготовка в закладах підвищення кваліфікації стала об'єднувальною ланкою післядипломної педагогічної освіти України, яка, з одного боку, стимулювала самоосвітню діяльність педагога, а з іншого, впливала на характер і зміст методичних заходів у міжкурсовий період» [1, с. 154].

Вивчення питань організації курсової підготовки [1; 4; 8–10] надало змогу з'ясувати, що підготовка вчителів містить різні форми організації відповідної змістової діяльності. До них слід віднести такі:

- різноманітні заняття та активності проблемно-тематичного характеру (лекційні, семінарські заняття, авторські спецкурси, тренінги та ділові ігри, консультування, обмін досвідом й ін.);
- самоосвітня діяльність (опрацювання інформаційних джерел, вправи індивідуально-творчого характеру, онлайн-освіта та ін.);
- практична робота (залучення до тематичних педагогічних практик, практичних занять, авторських спецкурсів, інтерактивних вправ, тренінгів й ін.);
- контрольовано-вимірювальні заходи (рівневі діагностування, комплексні заліки, створення й захист випускних робіт).

Курсову підготовку сучасні дослідники вважають одним із дієвих та продуктивних напрямів професійної підготовки. Оскільки, найперше, вербальне спілкування з викладачами та колегами-педагогами має значний пропедевтичний ефект. Перспективний досвід надихає, мотивує, слугує рушійною силою в набутті відповідних освітніх практик із певних питань розвитку як наукових дисциплін, так і загальних психолого-педагогічних знань.

По-друге, на курсах підвищення кваліфікації у розлоному вигляді висвітлюються певні актуальні педагогічні питання, звуженої чи розгорнутої проблематики. Це, у свою чергу, актуалізує діяльність педагогів у відповідному тематичному колі, спонукає глибше зануритись у вивчення актуальних питань.

Курси підвищення кваліфікації забезпечують двобічний зв'язок із практикою. Це дозволяє швидше отримувати освітні результати. Водночас, контингент осіб,

що навчається й об'єднаний у певні групи за маркерами відповідної професійної діяльності, спроможний критично оцінити певні інновації, що пропонуються для розгляду. Такі педагоги здатні брати безпосередню участь у розвитку, апробації й подальшій реалізації актуальних науково-методичних тем.

По-третє, курси підвищення кваліфікації, будучи невід'ємною складовою післядипломної освіти, не зводяться лише до навчання й розширення професійних компетентностей. Вони акумулюють удосконалення загальної культури педагогів, їх зовнішній імідж тощо.

Із огляду на викладене вище, слід констатувати, що курси підвищення кваліфікації мають свої особливості й різняться формами взаємодії з педагогічними працівниками. Вони орієнтовані на ринок освітніх послуг й за своїми тематичними напрямками створюють конкурентне освітнє середовище.

Невпинна модернізація системи освіти України фокусує увагу педагогічної громадськості щодо неперервності професійного та особистісного самовдосконалення. Сучасна школа потребує вчителя, здатного, зокрема, ефективно здійснювати самоосвітню й самореалізуючу спроможність учнів.

Відзначимо, що одним із актуальних на сьогодні питань є агентність особистості. Воно пов'язане з відповідальністю, впливовістю, готовністю та здатністю брати на себе ініціативу у вирішенні певних проблем; змінювати людей, події та обставини на краще. Агентність особистості акумулює потребу у визначенні конкретних цілей та способів їх реалізації. Відтак, бути агентним на сьогодні – означає бути відповідальним, впливовим, цілеспрямованим й успішним у досягненні чи реалізації визначених завдань.

Отож, логічним є те, що педагог також має бути дослідником. Він повинен проектувати стратегію власного розвитку, самоосвітню діяльність, постійно самовдосконалюватись.

Міжкурсний період є наступним напрямом професійної підготовки педагогічних працівників у системі післядипломної освіти. Він являє собою комплекс взаємопов'язаних андрогогічних заходів (організаційно-педагогічних, дослідно-експериментальних науково-методичних, соціальних). Основна сутність їх реалізації направлена на безперервне вдосконалення та професійний розвиток педагогічних працівників у різних сферах їхніх професійних інтересів.

Указані заходи містять відповідні форми професійних активностей педагогічних працівників. Узагальнимо деякі з них.

1. Участь у майстер-класах, тренінгах, семінарах, конференціях різних рівнів та напрямів діяльності (територіально – у межах міст, районів, громад; рівнево – міжрайонних, регіональних, всеукраїнських, міжнародних); в організації дослідно-експериментальної роботи (на рівні школи, громади, району, області, країни); залучення до роботи круглих столів, творчих груп, методичних об'єднань й ін.).

2. Дослідження, узагальнення та впровадження прогресивного педагогічного досвіду у власну діяльність через опрацювання наукових та теоретико-методичних напрацювань педагогів-новаторів; екстраполяція найбільш значущих ідей та положень у власну практику професійної діяльності; залучення до участі в роботі методичних студій, авторських майстер-класів; відвідування індивідуального і групового консультування та ін.

3. Використання методичного дня для розвитку професійного компетентнісного потенціалу, реалізації актуальних освітніх потреб тощо.

4. Залучення до різних видів консультування в очному та дистанційному форматах надання методичної допомоги.

На нашу думку, наведені форми професійних активностей значною мірою впливають на підвищення кваліфікації педагогів. Вони доволі широкоформатні, різнопланові за своїм змістом і є невід'ємною частиною професійного зростання та самовдосконалення.

Разом із тим слід відзначити, що в курсовий та міжкурсовий періоди маркером професійної активності педагогів є використання ними різноманітних елементів дистанційного навчання. На сьогоднішній час онлайн-освіта є невід'ємною складовою професійного розвитку педагогів, що в свою чергу впливає на організацію освітнього процесу з учнями та опанування ними відповідних наукових дисциплін.

Із вищевикладеного логічним є і те, що інноваційний зміст сучасної післядипломної освіти потребує активної, усвідомленої, систематичної самоосвітньої діяльності педагогічних працівників.

На думку І. Жорової, самоосвітня діяльність, акумулюючи процес саморозвитку педагогічних працівників, відбувається шляхом організації ціленаправленої пізнавальної діяльності, що дозволяє досягти визначених цілей та значущих для суспільства результатів [1].

Організація самоосвітньої діяльності для педагогічних працівників у курсовий та міжкурсовий періоди може бути реалізована в індивідуальному та груповому режимі спілкування. Використовувати для цього можна комунікативні та інформаційні ресурси, друковані та електронні носії тощо.

Життєдіяльність сьогочасного суспільства існує в неосяжних інформаційних потоках. Для прикладу відзначимо, що той обсяг інформації, який заходив в інформаційне поле людини за рік у XVII столітті, сьогодні надходить за 1–1,5 місяці. Відтак, самоосвіта стає вагомим й необхідним складником професійного розвитку вчителя.

Висновки. Вивчення джерельної бази з питань дослідження дозволило уточнити сутність основних напрямів підвищення кваліфікації педагогічних працівників у післядипломній освіті. Встановлено, що набуття відповідного досвіду педагогів у вказаних питаннях спирається на розмежовані напрями їх підготовки, до яких слід віднести такі: курсова й міжкурсова підготовки, самоосвітня діяльність. Вони є невід'ємною складовою професійного розвитку педагогів і у комплексі акумулюють раніше набуті компетентності та розширюють набутий досвід. Це, у свою чергу, є рушійним важелем багатьох глобалізаційних новоутворень нашого суспільства.

Водночас уважаємо перспективним у реаліях швидкозмінних умов життєдіяльності пошук та поповнення нових напрямів та форм підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Це сприятиме виконанню подальших досліджень як стосовно інноватики навчання вчителів, так і щодо реалізації якісної організації освітнього процесу сучасних шкіл. Указаному можуть бути присвячені подальші наукові дослідження.

Список використаних джерел:

1. Жорова І. Я. Зміст, форми і методи професійного розвитку вчителів у системі післядипломної освіти України: історико-педагогічна ретроспектива: навч. посіб. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. 224 с.
2. Зубко А. М. Теоретико-методичні засади підвищення кваліфікації педагогів у системі післядипломної освіти: монографія. 2-е вид. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. 140 с.

3. Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1176729-13#Text>
4. Крисюк С. В. Розвиток післядипломної освіти педагогічних кадрів в Україні (1944–1995 рр.): монографія. Львів: ЛОНМІО, 1997. 206 с.
5. Кузьмінський А. І. Теоретико-методологічні засади післядипломної педагогічної освіти в Україні: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2003. 44 с.
6. Мисик І. Г. Последипломное педагогическое образование в Украине в системе непрерывного образования. *Наукове пізнання: методологія та технологія*: наук. журнал. 2011. Випуск 2 (27). С. 98–105. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npmt/index.html
7. Педагогика: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / [В. А. Слостенін, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов]; под. ред. В. А. Слостенина. Москва: Издательский центр «Академия», 2002. 576 с.
8. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Урядовий кур'єр*. 2014. № 146. С. 7–18.
9. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
10. Протасова Н. Г. Післядипломна освіта педагогів: зміст, структура, тенденції розвитку. Київ: Державна академія керівних кадрів освіти, 1998. 171 с.
11. Шарко В. Д. Методична підготовка вчителя фізики в умовах неперервної освіти: монографія. Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. 400 с.

References:

1. Zhorova, I. Ya. (2014). Zmist, formy i metody profesiinoho rozvytku vchyteliv u systemi pislidyplomnoi osvity Ukrainy: istoryko-pedahohichna retrospektyva [Content, forms and methods of professional development of teachers in the system of postgraduate education of Ukraine: historical and pedagogical retrospective]. Kherson: KVNZ «Khersonska akademiia neperervnoi osvity» [in Ukrainian].
2. Zubko, A. M. (2013). Teoretyko-metodychni zasady pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohiv u systemi pislidyplomnoi osvity [Theoretic-methodical principles of advanced training of teachers in the system of postgraduate education]. Kherson: KVNZ «Khersonska akademiia neperervnoi osvity» [in Ukrainian].
3. The concept of continuous pedagogical education in Ukraine. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1176729-13#Text> [in Ukrainian].
4. Krysiuk, S. V. (1997). Rozvytok pislidyplomnoi osvity pedahohichnykh kadriv v Ukraini (1944–1995) [Development of postgraduate education of pedagogical workers in Ukraine (1944–1995)]. Lviv: LONMIO [in Ukrainian].
5. Kuzminskyi, A. I. (2003). Teoretyko-metodolohichni zasady pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity v Ukraini [Theoretical and methodological bases of postgraduate pedagogical education in Ukraine]. (Extended abstract of Doctor's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
6. Misik, I. G. (2011). Poslediplomnoe pedagogicheskoe obrazovanie v Ukraine v sisteme nepreryvnogo obrazovaniia [Postgraduate pedagogical education in Ukraine in the system of continuing learning]. *Naukove piznannia: metodolohiia ta tekhnolohiia*, 2 (27), 98-105. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npmt/index.html [in Russian].
7. Slastenin, V. A., Isaev, I. F., & Shiiyanov, E. N. (2002). Pedagogika [Pedagogy]. Moskva: Izdatelskii tcentr «Akademiia» [in Russian].
8. On Higher Education, Law of Ukraine dated July 1, 2014, No. 1556-VII. Government courier, 146, 7–18 [in Ukrainian].
9. On Education, Law of Ukraine dated September 5, 2017, No. 2145-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
10. Protasova, N. H. (1998). Pislidyplomna osvita pedahohiv: zmist, struktura, tendentsii rozvytku [Postgraduate education of teachers: content, structure, development trends]. Kyiv: Derzhavna akademiia kerivnykh kadriv osvity [in Ukrainian].

11. Sharko, V. D. (2006). *Metodychna pidhotovka vchytelia fizyky v umovakh neperervnoi osvity* [Methodical training of a Physics teacher in conditions of continuous education]. Kherson: Vydavnytstvo KhDU [in Ukrainian].

Havryliuk G. M.,
 orcid.org/0000-0003-1543-3135

BASIC ADVANCE TRAINING ACTIVITIES OF PEDAGOGICAL WORKERS IN POSTGRADUATE EDUCATION

The article analyzes the source base for the development of postgraduate pedagogical education in Ukraine. The main directions of professional development of pedagogical workers are: course preparation, intercourse training, self-educational activity, generalized forms of their implementation in postgraduate education.

The main forms of course training include training, independent work, practical training, assessment.

It is established that in the intercourse period of professional development and scientific and methodological support of pedagogical workers is carried out on the basis of a complex of interconnected pedagogical events and provides the following forms of activity: participation of teachers in pedagogical conferences, seminars, trainings, master classes of different levels and directions of activity; study and introduction into their professional activities of best pedagogical experience; productive use of methodological day; obtaining different types of counseling.

It is generalized that the self-educational activity of pedagogical workers can occur both in the individual and in the paired (group) mode of communication through various means, in particular information and communication.

It is concluded that the acquisition of relevant experience by teachers depends on the successful implementation of all directions of their training in postgraduate education (coursework and intercourse training, self-educational activities). They are an integral part of the professional development of teachers, accumulate previously acquired competences and expand experience. The above mentioned factors, in their turn, are the driving forces of many globalization neoplasms of our society.

It is stated that the search for new areas and forms of professional development of pedagogical workers is promising for further research.

Key words: postgraduate pedagogical education, teacher training, course preparation, intercourse training, self-educational activities of teachers.

Дата надходження статті: 04.11.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Чумак Л. В.

УДК 378.147.091.33-027.22:615.1

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi50.307>

Гнатенко Т. С.,
 orcid.org/0000-0002-0553-2650

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В ПРАКТИЦІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто концептуальні засади неперервної професійної підготовки в практиці фармацевтичної діяльності. Проаналізовано чинні нормативні кваліфікаційні характеристики професійної діяльності спеціалістів фармацевтичної сфери; наукові праці,